

Kadın Diplomatların Sinema Filmlerinde Verilişi Üzerine Nitel Bir Analiz

A Qualitative Analysis on the Presentation of Female Diplomats in Movies

Vildan BAHÇACI¹

¹Yüksek Lisans Mezunu, Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Konya, Türkiye

ÖZ

Tarihte hiç olmadığı kadar hızlı bir şekilde değişip dönüşen devletler, varlık alanlarını korumak adına fevkalade gayret göstermektedirler. Globalleşen dünyada diplomasi ve ağları farklılaşmakta, dijital çağda kültürel kodları okumak giderek zorlaşmaktadır. Gelinek noktada devletlerin kamu diplomasisini kullanarak kendilerini doğru tanıtabilmeleri ve iç/dış kamuoyunu etkilemeleri daha bir önem kazanmıştır. Bu bağlamda kamu diplomasinin görünen yüzü olan sinema, dışişlerinin yürüttüğü faaliyetlerin anlatılması, yönlendirilmesi ve eş güdümlü olarak idare edilmesinde büyük bir rol oynamaktadır. Neticede kamuya yönelik öğelerin inşası ve yayılmasında sinemanın büyüğü ekranına önem veren devletlerin, zihinlere ve duygulara daha kolay ulaştıkları görülmektedir. Bilhassa kahraman ve karakter yaratmada etkili olan, özdeşleşme suretiyle savunma mekanizmalarını kıran sinema, devletlerin söylemlerini kurgulamada da yükselen bir ivme kazanmıştır. Bu nedenle araştırmada kadının diplomaside ne ölçüde kullanıldığı ve hangi kültürel kodlarla verildiği üzerinde durulmuş; sinemada kadın unsuru, diplomasi disiplininin bakış açısıyla ele alınmıştır. Öyle ki ulusların sinemadaki diplomatik algı ve imajlarının neler olduğundan hareketle, filmlerde kadın diplomatların temsil edilişi araştırmanın omurgasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla araştırmada kamu diplomasisini devletlerin nasıl kullandığına bakılmış ve sinema filmlerinde diplomasinin işlenişi ve kadın diplomatlar tematik nitel analiz yöntemiyle yordanmıştır. Çalışma, 2000 yılı sonrası çekilen sinema filmlerinde diplomatik ilişkilere ve kadın diplomatların temsiline odaklanmıştır. Neticede sinema filmleri perspektifinden 2000'den 2021'e kadın diplomat ve diplomasi temsilinde fark edilir bir değişim olmadığı görülmüştür. Kadın diplomat sayısı, kadınların saygınlığı ve kritik pozisyonlara atanması gibi noktalarda belirgin bir farklılık görülmemektedir. Sonuç olarak kadın diplomatlar, bir çatışmanın merkezine konumlandırılmadıklarından bir çözümün parçası da olamamaktadırlar.

ABSTRACT

States are changing more rapidly than ever and are making extraordinary efforts to protect their existence. In the globalized world, diplomacy and networks are differentiating, and reading cultural codes has become more challenging in the digital age. In this case, having states present themselves correctly and influence domestic and foreign public opinion using public diplomacy have become more important. As such, cinema being the visible face of public diplomacy plays a major role in explaining and coordinating the activities ministries of foreign affairs apply. As a result, states are able to easily reach minds and emotions by attaching importance to the magical screen of cinema in the construction and dissemination of public items. Cinema is effective at creating heroes and characters and breaking defense mechanisms through identification and thus has gained increasing momentum in constructing the discourses of states. Therefore, this research focuses on how women are used in diplomacy and on what cultural codes they are given by discussing the female element in cinema from the perspective of the discipline of diplomacy. The backbone of the research comprises how female diplomats are represented based on diplomatic perceptions in cinema and focuses on diplomatic relations and the representation of female diplomats in movies after 2000. As a result, no noticeable change is observed to have occurred in the representation of female diplomats and diplomats between 2000-2021 from the perspective of cinema films. No significant differences are found regarding such points as the number of female diplomats, the prestige of women, or their appointment to critical positions. As a result, female diplomats cannot be part of any solution because they are not positioned at the center of any conflict.

Anahtar Kelimeler: Diplomasi, Kadın Diplomatlar, Sinema, Yumuşak Güç

Keywords: Diplomacy, Female Diplomats, Cinema, Soft Power

Corresponding Author: Vildan BAHÇACI E-mail: vldnbhcc@hotmail.com

Submitted: 22.12.2023 • Revision Requested: 19.03.2024 • Last Revision Received: 26.04.2024 • Accepted: 27.04.2024

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

“İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir. Kabil midir ki, bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğü ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki, bir cismin yarısı toprağa zincirlerle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin?”

Mustafa Kemal ATATÜRK

1. GİRİŞ

21. yüzyılında Covid 19 pandemisi sonrası devletler, köklü bir değişim sürecine girmiş bulunmaktadır. Ülkeler kendilerini yeniden konumlandırmakta, dış eylemlerine meşruiyet kazandırmaya çalışmakta ve değerlerini yansıtmada yeni argümanlar geliştirmektedirler. Bir yandan uluslararası ilişkiler prospektüsüne sadık kalmaya dikkat eden devletler, diğer yandan da kamu diplomasisinin rekabet sahasını zorlamaktadırlar. Artık ülkeler, kendi kültür, yaşam şekli, düşünce ve değerlerini kamuoyuna konvansiyonel veya dijital medyayla (Fattor, 2017, s. 16) taşımaktadırlar. Bilhassa kamu diplomasi alanında artan bir ivmeyle sinemanın ehemmiyetine odaklanılmaktadır. Post Truth çağında sinema, binlerce yıllık diplomasi tarihiyle yan yana gelmekte ve uluslararası ilişkilerin kamu diplomasi ayağı olarak her geçen gün önem kazanmaktadır.

J. S. Nye (2020, s:190), başkalarıyla açık, anlaşılır ve doğru bir iletişim kurmanın yolunun kelimelerin ne yapmak için kullanıldığıyla ilişkili olduğunu söylemektedir. Artık bu zorunluluk filmlerdeki her bir karenin ne yapmak için kullandığıyla alakalıdır. Dolayısıyla diplomasisi bağlamında üretilen her bir nüveye dikkat etme gerekliliği doğmuştur.

Gelişen ve dönüşen dünyada devletler, aktif bir diplomasi yürütmekte, kamuya yönelik öğelerin inşası ve yayılmasında sinemanın “aura”sından yararlanmaktadır. Sinemasal alana hakim olan devletler üstünlük sağlamakta; kendilerini ve politikalarını daha iyi aktarmakta/tanıtılmaktadır. Kamu diplomasisinin bir dalı olan sinema, dizi ve çeşitli programlar artık dijital platformlarla dünyanın her yerine taşınabilmektedir. Uzaklık seyredilen yapımlarla yakınlaşmakta; dijital ağlar, filmlerinin ulaştığı insan sayısında ciddi bir artış sağlamaktadırlar. Keza internet ve mobil telefonlardaki gelişmeler de izlenilirliğe katkı sağlamaktadır. Beğenilen veya merak edilen ülkelerin yapımlarına, kolay, hızlı ve ekonomik bir şekilde ulaşabilmekte; sinemasal etkileşim, toplumları harekete geçirdiğinden insanlar, çok yönlü iletişim süreçleri içinde yaşamaktadırlar.

Devletler, sinemayla vatandaşlarının ve farklı halkların zihinlerinde cazibe yaratmak suretiyle diplomatik algı ve imaj oluşturmaktadırlar. Artık etkin iletişim aktörleri birbirleriyle iletişim kuran insanlar olduğundan, insanların duygu ve düşünce dünyasına sirayet eden filmler ve kahramanlar, diplomasi disiplininin de çalışma sahasına girmektedir. Neticede insanlar ve devletlerle kurulacak diplomatik iletişim büyük önem arz etmektedir. Keza sinemayı merkeze alan ve orta/uzun vadede belirli hedefler doğrultusunda diplomasiyi ve kadın diplomatları çalışmalarına katan devletlerin sayısı artmaktadır. Bu politikaları efektif kullanan ülkelerin ne kadar ilerledikleri bariz bir biçimde fark edilmektedir. Bu nedenle kamu diplomasisi faaliyeti olan sinemanın, uluslararası ilişkiler disiplinine etkileri ele alınarak diplomasi ve kadın diplomatların sinemasal temsili analiz edilmiştir. İletişim bağlamında özellikle de sinemada kadın diplomatları ve diplomasiyi farklı bir disiplinin bakış açısıyla ele alma zorunluluğu bu çalışmayı doğurmuş; araştırmada sinemanın kamusal boyutu ve diplomaside ne ölçüde kullanıldığı ile hangi kültürel kodlarla verildiği üzerinde durulmuştur. Ulusların sinemadaki diplomatik algı ve imajlarını üreten temel unsurların neler olduğundan hareketle, filmlerde kadın diplomatların temsil edilişi araştırmanın omurgasını oluşturmaktadır. Ayrıca reel politikteki kadın diplomatların varlığıyla sinemadaki kadın diplomatların temsilleri arasında nasıl bir korelasyon olduğu da aranmıştır.

1.1. Kamu Diplomasisi

“Kamu Diplomasisi”, soğuk savaşla gündeme gelen bir kavram olup; yakın tarihte I. Dünya Savaşı yıllarına kadar inmektedir. Özellikle II. Dünya Savaşı sırasında, cepheden sivillere uzanan savaş ve sonrasında yıpranan devletlerin, uluslararası güvenliği oluşturulması bağlamında birtakım anlaşmalara varmak istemeleriyle önemi artan Kamu Diplomasisi, savaş dönemlerinde ekonomik ve askeri güç ile kazanılamayan hedeflerin yakalanması açısından güçlü devletlere üstünlük sağlamaktadır (Erzen, 2014, s. 53). Genel olarak ifade edilecek olursa kamu diplomasisi, bir devlete ait hususiyetlerin, beklentilerin, politikaların ve uygulamaların muhatapların algılama biçimlerine göre ifade edilmesi sanatıdır. Bir anlamda olanın yeniden üretimi, işlenmesi ve geliştirilmesi aşamalarını kapsamaktadır. Esas itibarıyla kamu diplomasisi, olmayanın değil olanın anlaşılmasını ve desteklenmesini sağlamaya yönelik faaliyetler bütünüdür (Dedeoğlu, 2014, s. 252). Burada kamuoyunun ehemmiyeti ivme kazanmakta ve var olan her devlet hem kendi hem de farklı ülkelerdeki kamuoyunun nabzını tutmaya ciddi mesai harcamaktadır.

Öyle ki 19. yy dış politikasını idare eden aristokratların çalışma prensiplerine bakıldığında; bu kişilerin birbirleriyle ilişkilerinde rahat oldukları görülmekle birlikte kişisel ilişkilerinin, ülkelerinin menfaatlerinin kıymetlendirilmesinde etkili olmayacağına inanılmaktadır. Bu sebepten yaydıkları atmosferle alakalı vardıkları anlaşmalar, kesinlikle açıklanmamakta ve verilen tavizler hiçbir şekilde tek tek liderleri yerinde mukim kılmak için verilmemektedir. Özellikle kendi kamuoylarına, ilişkilerinin ne kadar iyi olduğunu göstermemek adına kesinlikle birbirlerine, ilk isimleriyle bile hitap edilmemektedir (Kissinger, 2000, s. 310). Görüldüğü

üzere o tarihlerde bile kamuoyunun üzerinde bırakılacak etkiye özen gösterilmekte ve ne denli dikkat edilmesi gerektiği hususu vurgulanmaktadır.

Günümüz devletlerinin başrolde olduğu ve karşılıklı ilişkilerin baz alındığı bir konjonktürde; artık kamu diplomasisi, devletten-halka ve halktan-halka olmak üzere kabaca iki düzlemde yapılmaktadır. Her iki düzlemde de aslanan, karşılıklı iletişim ve etkileşimin sağlanmasıdır (Dedeoğlu, 2014, s. 252). Kaldı ki 1963 yılında Edward R. Murrow, kamu diplomasisini yabancı hükümetlerin görüş alanından çıkararak STK'ları ve sivilleri hedefleyen bir yere koymuş; devlet görüşlerinin yanında çeşitli kişisel görüşleri de ortaya koyan etkileşimler bütünü olarak değerlendirmiştir. Kamu diplomasisi uzmanı İngiliz Mark Leonard ise kamu diplomasisi kavramına şüpheli yaklaşan ve sadece propagandanın bir örtmececi olarak görenlerin yanıldığını dile getirmektedir (akt: S. Nye, 2020, s. 153).

Klasik diplomasiye göre paydaş ve kapsam açısından kamu diplomasisinin, daha geniş bir alana yayıldığı görülmektedir. Küreselleşmenin de etkisiyle medya, kültür, eğitim, sanat ve spor gibi alanlarda etkili olduğu ise kabul edilmektedir. Aynı şekilde kamu diplomasisi insan hakları, şeffaf yönetim gibi taleplerin farkındalık kazanmasına ve yumuşak güç uygulamalarının artmasına sebebiyet vermiştir (Gönenç, 2018, s. 191).

Neticede kamu diplomasisi varlığını sürdürmeye devam edecektir. Çünkü insanın olduğu her yerde kamusal alan olgusu sürekliliğini koruyacak bu da devletlerin ve uluslararası sistemlerin kamu diplomasisine dikkat etmelerini zorunlu kılacaktır. En geniş anlamıyla da bütün vatandaşlar bir anlamda diplomatça hareket eder hale geleceklerdir. Kamuoyunu etkileme, diplomasiinin amaçları arasında olduğundan; vatandaşların yabancı ülkelerde yaptıkları her türlü pozitif çaba, örneğin bir ülkenin meclisine veya gazetelerine ulaşım devletlerinin tanıtım ve çıkarları için çalışmaları da bir nevi diplomasiidir (Ayhan, 2014, s. 24).

Sonuç olarak insani mevzulardaki hassasiyet tarihin her döneminde kamu diplomasiinin bir gereği olarak kendine yer bulmuş ve güçlü olan devletler bir anlamda itibarlarına yakıştırır bir şekilde tavır serilemeye özen göstermişlerdir.

1.2. Diplomasi ve Diplomatlar

Diplomasi teorisi, günümüz haliyle bilinen temellerini 15. yy'dan sonra Avrupa'da inşa etmeye başlamıştır. Modern anlamda diplomasi, resmi anlamda hukuki kurullarla korunan ve daimî olarak farklı devletlerde ya da uluslararası kurum ve kuruluşların buldukları yerlerde ikamet eden diplomatların, dış politika çalışmalarıyla şekillenmiştir. Diplomasi ağı ilk olarak İtalya Yarımadası'nda 15. yy'ın ikinci yarısında ortaya çıkmış ve Münster ve Osnabrück Kongrelerini (1644-48) takiben gelişerek günümüze ulaşmıştır (İskit, 2015, s. 9). 1815 Viyana Kongresi'nde diplomatların hukuki statüsü belirlenerek diplomatların sınıflandırılmalarına ek olarak diplomatlık, yasal bir iş olarak da kabul görmüştür (akt: Ayhan, 2014, s. 24). Avrupa'da tam anlamıyla yerleşik diplomasiinin gelişmesi, 18. yy'da yaygınlık kazanmıştır. 19. yy'sa "diplomasiinin altın çağı" olarak adlandırılmış ve 1815'ten I. Dünya Savaşı'na kadar geçen sürede Avrupa, diplomasiinin başkenti sayılmıştır. Böylece diplomatlar günümüzdeki meslektaşları gibi bilgi toplama, siyasi ve askeri çıkarları koruma, ticari ilişkileri geliştirme hususlarında çok yönlü çalışma yapar hale gelmişlerdir (Arı, 2008, s. 343).

Kavram olarak "Diplomasi" sözcüğünün kökenine bakıldığında, eski Yunan'daki "diploma" sözcüğüyle karşılaşılmaktadır. Yunan'da "ikiye katlamak" manasına gelen bu ifade zamanla belgeleri koruyacak, düzene sokacak ve deşifre edecek profesyonel kâtiplere ihtiyaç doğurmuştur. Kavram, 18. yy'a gelinceye kadar, "belgeleri inceleme bilimi" olarak kabul görmüş ve kullanılmıştır (Tuncer, 1995, s. 13). Sonraları bir sistematiğe gidilmesi zarureti, ilk kez 1796 yılında İngiliz devlet adamı Edmund Burke'nin 'diplomasi' sözcüğünü, devletlerarası ilişki ve görüşmelerdeki beceri ve taktik manasında kullanmasıyla belirginlik kazanmıştır (Tuncer, 2009, s. 19). Henry Kissinger (2000, s. 604) diplomasi için tam anlamıyla olmasa da gerçek hayatta olaylar arasında seçim yapabilme ve dostla düşmanı ayırt edebilme şeklinde sade bir tanım yapmaktadır. Uluslararası ilişkileri uygulama, yerleşik usulleri ve milletlerarası münasebetleri müzakere yoluyla yönetme sanatı (Demir, 2012, s. 7) olan demokrasi, elbette ki tarih boyunca dış politikanın ana vasfı olma niteliğini korumuştur. Aynı zamanda tarihinin zorlu mücadelelerinde hızlı hareket kabiliyeti sergileme ve rakip aktörlere manevra alanı bırakmayacak bir hız ve beceriyle stratejik koşulları oluşturmaktır (Karadağ, 2012, s.117).

Kültür, yaşam şekli, düşünce ve değerler artık konvansiyonel veya dijital medyayla taşınmaktadır (Fattor, 2017, s. 16). Her durumda bugün devletler, diplomatlarının buldukları ülke halklarıyla temas kurmalarını, oralandaki kurum ve üniversitelerde konuşmalar yapmalarını ve kamuoyu temsilcileriyle iyi ilişkiler geliştirmelerini beklemektedirler (İskit, 2015, s. 361). Keza *kamu görevlilerinin, ülkelere hizmet etme zamanını seçme veya onları bekleyen görevleri belirleme özgürlükleri yoktur* (Kissinger, 2000, s. 763). Marshall Mc Luhan bilinen metaforunda dünyanın küresel bir köye dönüştüğünü söylediğinde, kastettiği anlamlardan biri de kaderlerin küresel ölçekte ilişkili hale gelmiş olmasıdır (Bostancı, 2011: 126). Sicim teorisi de bu anlamda tüm insanlığı birbirine örüntülemektedir. Toplumların da artık içe içe ve bağlantılı bir boyut taşıdığı görülmektedir. Keza devletlerin birbirleriyle olan münasebetleri, uç noktaları savaş ve barış olan ince bir hat üzerinde ilerlediğinden barışçıl kadın diplomatların dünyayı daha bir yaşanır kılacağı düşüncesi anlamlı bir yerde durmaktadır.

1.3. Diplomaside Yumuşak Güç

Joseph Nye (2020, s. 14), “Yumuşak güç” kavramına, ilk kez 1990 yılında çıkan *Bound to Lead* (Önderlik etmeye mecbur) kitabında yer vermiştir. Nye, Amerika'nın düşüşte olduğu yönündeki yaygın kanaatlerin aksine ABD'nin askeri ve ekonomik gücüne ek olarak yumuşak adımı verdiği üçüncü bir alternatifini ileri sürmüştür. Sonraki yıllarda kamusal bir söylem kazanan “Yumuşak Güç” kavramı ABD ve İngiltere Dışişleri Bakanları, siyasi liderler, akademisyenler ve köşe yazarlarınca kabul görmüştür.

Artık sanat, kültür, edebiyat, spor, bilim, teknoloji ve sinema alanlarına yatırım yapan devletler, açık ara etkili olmakta ve imajlarıyla kamuoyuna tesir etmektedirler. ABD’de bir yatırım bankacısı olan Davies, Roosevelt tarafından Moskova’ya gönderildiğinde Amerikan Büyükelçiliğinde bir grup yüksek Sovyet liderine bir film göstermiştir. Konuya dair resmi raporda, Sovyet misafirlerin eski arkadaşlarının suçluluktan perdede yansıtılırken gösteriyi “asıklı yüzlü bir merakla” seyrettikleri belirtilmektedir (Kissinger, 2000, s. 473). Keza Amerikan yumuşak gücünün devam etmesi, sınırsız eğlence kaynaklarıyla yabancıların zihnine girip, gelecekte kendileri hakkında alınan kararlarda uygun davranmalarını sağlamaya dayanmaktadır. (Fattor, 2017, s. 172)

Bu nedenle yumuşak güç, diğerlerinin tercihlerini biçimlendirme kabiliyetine yaslanmaktadır. Kaldı ki bireysel olarak herkes cazibe ve baştan çıkarmanın etkisine şahit olmuştur. Evlilik veya ilişkilerde güç, daha büyük ve baskın olandan ziyade cazibenin gizemli doğasına bağlıdır. Toplum temelli politika uygulamalarında da, polisi sıcakkanlı ve çekici hale getirme ve kamuoyunda olumlu imaj yaratma stratejisi de bu güçten beslenmektedir (akt: S. Nye, 2020, s. 24). Kadın diplomatlar bu imajın oluşmasında önemli bir yerde durmakta, diplomasiyi yumuşak güç eksenli kullanmada dünya barışına gözle görülür bir katkı sunmaktadırlar. Ancak sahada hak ettikleri oranda temsiliyet bulamamaktadırlar.

Yumuşak güç, ortak değer/kazanımlar ve diğerlerinin buna katılma sorumluluğu ve haklılığına yaslandığından, çok taraflı istişareler, tek taraflı savunmalardan daha fazla yumuşak gücün cazibesine hizmet etmektedir. Bu noktada çok taraflı istişarelerde kadın diplomatların varlığı ortak bir çözüm üretilmesinde kayda değer bir sinerji yaratmaktadır.

Yumuşak gücün argümanlarından olan sinema ve onun doğurduğu endüstri, başlarda sanayileşen ülkelerin kalabalık şehirlerini dolduran işçi kesimi ve yoksullarla ilişki kurarak onlara seslenmiş; yaşanan ve yaşanabilecek olaylara duyguları ekleyerek sessiz filmlerden beri popüler olmayı başarmıştır (Abisel, 2016, s. 18). Fransa’da ortaya çıkan sinemanın, Rusya’da kuramsal çerçevesi çizilmiş ve ABD’de endüstri haline gelmiştir. Sanayi olma potansiyeliyle sinema, global ölçekte pazarlanabilir ürünler ortaya koymaktadır. Sinemanın bu kapasitesi, devletlerin yumuşak gücünü cezbetmekte ve kültürel sahaya hatırı sayılır bir uygulama boyutu açmaktadır (Kavoğlu, 2016, s. 28). Dolayısıyla sinemada her zaman algı oluşturmaya yönelik filmler yapılmıştır. Devletler de özellikle dış politika ve diplomaside, algı yönetimleri sayesinde, kendi kıymetlendirmelerine dikkat çekmektedirler.

Nihayetinde diplomasinin araçları ikna, uzlaşma ve güç kullanma tehdidi üzerine kurulmuştur. Fakat savaşla karşı karşıya kalan bir diplomasi başarısız sayılmaktadır. Ne olursa olsun uluslararası ilişkileri görüşmelerle, barışçıl yollardan yürütmek asıl gaye olmalıdır (Ayhan, 2014, s. 23). Bilhassa kadın diplomatların varlığı bu görüşmelerin uzlaşma yönünde olması dünya barışının korunması ve devamlılığına hizmet etmektedir.

1.4. Diplomaside Sinema

İnsanı, kültürü ve toplumları değiştirip dönüştüren sinemanın varlığı ve oluşumu, salt teknolojik buluş ve imkânlarla bağlı bir gelişim süreci değildir. Sinemayı anlamak için tarihi bilmek, bireysel ve toplumsal dinamiklerin hareketini takip etmek, insanların yaşamlarının nasıl ve neye evrildiğine yakından bakmak ve bu gereksinimlerin okumalarını tam ve doğru yapmak gerekmektedir. Bu doğrultuda yakın tarihte Sanayi Devrimi ve Aydınlanma Çağı'nın türbülansı, köklü değişiklikleri beraberinde getirmiş; şehirleşme sonrası toplumda günlük yaşamdan, sanat ve kültürel öğelere dek her şey yeniden şekillenmiştir.

Bu şekillenme tarihin her döneminde önemli olan tiyatro, müzik, edebiyat ve sinema gibi öğelere de sirayet etmiştir. Çünkü bu unsurlar toplanma, bir arada vakit geçirme, eğlenme ve haberdar olma anlamında her daim önemli olmuşlardır. İnsanlar kendilerini, ülkelerini ve farklı ulusları bu birlikteliklerde anlayıp dinlemiş ve yeniden yaratım sürecine tanıklık etmişlerdir. Bir araya gelme ihtiyacı ve bunun oluşmasındaki nüveler, bir sözü olma ve bunu anlatma, dolayısıyla iletişimle alakalı olmuştur. Bu sebeple sinemanın seyirci kitlelerine sunulduğu ilk mekânlar olması bakımından müzikhollere yakından bakıldığında; kültür, diplomasi ve propaganda gibi kavramların içine daha bir nüfuz etme imkânı doğmaktadır.

Büyük Britanya’da Viktorya döneminden itibaren popüler olan ve dünyaya Jingoizm kavramını kazandıran müzikholler, insanları rahatlatan, ortak coşku ve heyecanın paylaşıldığı mekânlar olarak varlık göstermişlerdir. 1878 yılındaki Rus-Türk savaşı sırasında Rus ordusu İstanbul’a yaklaştığında Büyük Britanya dış politikasını, Türkleri savunma ve Avrupa’daki güç dengesini koruma merkezli şekillendirmiştir. Bu gerilimli ortamda G. H. MacDermott’un müzikholünde sahnelenen ve G. W. Hunt tarafından yazılan bir şarkı, Britanya’daki tüm sahnelerde çalınmaya başlamıştır. Dönemin ruhuna uygun olan, aşırı vatanseverlik ve askeri özgüven diliyle yoğrulmuş şarkının nakaratı şöyledir.

Savaşmak istemiyoruz.
Ama Jingo ister de savaşırısak
Adamlarımız var
Gemilerimiz var
Ve paramız da var

Şarkı “Ruslar İstanbul’u alamayacak” sözleriyle bitmektedir. Sonuçta Britanya’nın müdahale etmesine gerek kalmamış ve uzlaşma sağlanmıştır. Fakat şarkı ve yayılma biçimi, İngiliz toplum eleştirmenlerinin üzerinde derin bir iz bırakmış; işçi sınıfına ve Britanya devlet aygıtının problemlerine ilişkin ilgi ve tutku oluşturmuştur. Öyle ki müzikholle muhalefet eden J. A. Hobson, “Müzikhol ve müzikholleşen eğlence mekânları, kiliseden, okuldan, siyasi toplantılardan ve hatta belki basından bile etkili eğitim araçlarıdır.” demiştir. Böylece müzikhol sinema filmlerinin seyirci kütlesine sunulduğu ilk mekân olmuştur (Fattor, 2017, s. 63-64). Bu mekanlar sinemanın icadıyla seyretme olgusunu, haberdar olma ve eğlenme mantığını farklı bir geometriye oturtmuştur. Özellikle fotoğraf ve kameranın icadı, zamanı tarihi ve insanı belgeleyip saklar hale gelmiştir.

Neticede diplomasinin yedinci sanat olan sinemayla teması, daha ziyade Avrupa, ABD ve Uzakdoğu eksenli bir formatta ilerlemiş; devletlerin diplomatik yaklaşımları kültürel unsurlarına da sirayet etmiştir. Ülkelerin iç dinamiklerinden yola çıkarak oluşturdukları kurgular, zamanla evrensel bir sinema dilini yaratmıştır. Sinemasal gücü fark eden devletler, uluslararası alanda kendilerini gerçekleştirmek ve kamuoyu oluşturmak için sinemayı kullanmaktan çekinmemişlerdir. Klişe olmakla birlikte Hollywood filmleri, sinemasal boyutta uzun yıllar öncülük etmiştir.

Temel manada sinema bir sanattır ancak bu sanatın icra edilebilmesi, onu üreten ve pazarlayan bir endüstrinin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Bu çerçevede sinema endüstrisi kavramı ele alındığında Hollywood, Amerikan film endüstrisiyle özdeşleşmiş, hatta onun yerine de kullanılan bir isme dönüşmüştür. Çünkü sistem, enikonu Hollywood’la uzlaşmayı yöntem, kalıp, mesaj ve profesyonelliğini kullanmayı zorunlu kılmaktadır. Bu sebeple Amerikan sinemasının referans kaynağı çıkarım yapmak için bile Hollywood olmak durumundadır (akt: Pembecioğlu, 2015, s. 63). Burada iletişimin gündelik gücü de devreye girmekte, bir buyruk, gözdağı veya rüşvet olmadan işleyen güç, insanları ve toplumları etkilemektedir. İletişim aygıtları, gündelik yaşamda esasen zorlama olmadan var olan iletişimi görünür kılmakta ve güç ilişkileri pekiştirmektedir. Hâsılı bu güç insani ilişkilerden, kimliklerin oluşumundan ve taşıdıkları önemden kaynaklanmaktadır. Aynı biçimde bu güç tanınma ve kabul görme isteğine dayandığından, gönüllülük ilkesiyle çalışmaktadır (akt: Hepp, 2015, s. 109). Sinemanın cazibe ve duygu yaratma özelliği, onu gönüllü alımların en tepesine yerleştirmekte, devletler de kültürel diplomaside bu güçten yararlanmaktadır.

1912 kadar erken bir tarihte, Hollwood ihracatçıları şunu keşfetmişlerdir. Sinema filmleri nereye gönderiliyorsa, diğer ABD metaları için bir talep doğmaktaydı. Hollywood soyut bir eğlence sektörü gibi görünse de ABD’nin dünya ticaretinde oynadığı kritik rol içeride “Başkan”ın da ilgisini çekmiştir. Devletin dış politikası için Hollywood, dünyanın geri kalan halklarıyla bir halkla ilişkiler bürosu olarak çalışmıştır (Pembecioğlu, 2015, s. 78). Bu amaçla Dışişleri Bakanlığı aktif bir çalışma yürütmeye başlamış ve Federal Hükümet, konsoloslukların içinde bulunan ticari ataşeleri kurumsallaştırmıştır. Sonrasında ABD’nin sinema, finans ve sanayisi rutin bir biçimde siyasal amaçlarını gerçekleştirmek üzere faaliyetler yürütmüştür (akt: Miller, 2012, s. 128). Bu konsoloslukların ne denli etkili olduklarını göstermesi bakımından şu örnek oldukça dikkat çekicidir. Bir dönem Paris’te bütün sekreterler greve gittiklerinde Yapımcı Walter Wagner bu durumdan duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Neticede gösteri yapan Paris stenografları, kendi çalışma koşullarıyla ABD sinema filmlerindeki ofis çalışanlarını karşılaştırmış ve arasındaki farklar protesto etmelerine sebep olmuştur. Wagner bunu 120000 Amerikan konsolosunun Paris’teki çalışması olarak adlandırmıştır (Miller, 2012, s. 17). Bu sinema filmlerinin en belirleyici yönü, önden ilerleyen öykünün arkasında ideolojiler, gizli mesajlar ve metaforların seyircinin karşısına çıkarmasıdır. Amerikan yapımı sinema filmlerinin çoğunda, en az bir plan bile olsa Amerikan bayrağı görünmektedir. Şüphesiz bu planlar yapımcıların ve dışişlerinin bilinçli olarak yerleştirdikleri kendi seyircileri için bir motivasyon ve yabancı seyirciler içinse bir manipülasyon taktiğidir (Canbey, 2017, s. 84).

1981 yılında Sitre Körfezi’nde iki ABD savaş uçağı iki Libya savaş uçağını düşürmüştür. Ciddi bir sonuç doğurmayan ve Körfez’deki açmazın yıllarca sürmesine neden olan bu olayı ABD çok iyi dramatize etmiştir. Reagan döneminin akılda kalan filmlerinden Top Gun bu olayın akabinde çekilmiştir. Douglas Kenner, bu film için ‘bir Reagan ıslak rüyası’ tabirini kullanmıştır. Bu simge film, Reagan/Yuppie değerlerinin her şekilde kazandığı, yaşamın merkezini rekabetin aldığı ve yaşamın her alanında spordan aşka ve kariyere dek her yolu deneyerek kazanmanın mubah olduğu bir Amerikan rüyasını dünya insanının belleğine kazımıştır (Fattor, 2017, s. 260). Nihayetinde Cadılar Bayramı’nı bilmek için ABD’de yaşamaya gerek kalmamıştır çünkü bu geleneğin bilinmesinde filmler yeterince katkı sağlamaktadır (Hepp, 2015, s. 66).

Sinema yaratıcılığına ve cazibesine rağmen varlığını farklı dinamiklerle pekiştirmesi gereken bir sanat dalı olduğundan; belli bir anlatımı, bakış açısı, kalitesi, hedef kitlesi ve izleyicisi olmadan sinemadan söz etmek mümkün değildir. Bu nedenle diğer sanat türlerinin aksine sinemanın bir sektöre gereksinimi vardır (Pembecioğlu, 2015, s. 71). Ve sektör genellikle devletler tarafından kontrol edilmekte içte ve dışta elde edilmek istenen sonuçlar için sinemanın cazibesinden yararlanılmaktadır. Öyle ki Hollywood

filmleriyle verilen Amerikanvari yaşam mesajları, komünizmle yaşayan halkları, Batılı yaşam biçimine özendirmiştir. Bu filmleri seyreden Sovyet kitleleri, Batılı insanların uzun kuyuklar beklemeden yemek aldıklarını, komünial apartmanlarda yaşamadıklarını ve arabalarının olduğunu görmüşlerdir (akt: Sancar, 2012, s. 213).

Amerikan Sinema Filmleri Derneği Başkanı (MPAA) Will Hays, başından geçen bir olayı şöyle anlatmaktadır.

Bir yapımcı The Eternal City filmi yapıyor. Başkan Hays, İtalyan konsolosunu çağırır. Sinyor Kaetani isimli bu konsolosa telefon eden Hays, İtalya'nın bakışından söz konusu filmi tam ve doğru bir biçimde yapmak istediklerini söyler. Columbia Üniversitesi mezunu, İtalya'nın zenginlerinden, farklı ve seçkin bir diplomat olan Sinyor Kaetani, ertesi gün New York'a gelir. ABD ile iş birliği yapan konsolos Kaetani, ülkesine geri döner ve doğrudan Mussolini'nin karşısına çıkar. Tam olarak İtalya'yı hoş gösteren ve İtalyanları hoşnut eden bir film yapılır (akt: Miller, 2012, s. 131).

Şu durumda Amerikalı diplomatların, birtakım izleyicilere iki makaralı filmleri göstermek adına cipleriyle Latin Amerika'nın iç kısımlarına ve dünyanın farklı uzak bölgelerine gitmelerine gerek kalmamıştır (S. Nye, 2020, s. 151-153).

Nihayetinde her yeni film, hayal gücünü görüntülere aktararak kısmi bir gerçeklik oluşturmakta, karakterlerle sağladığı özdeşimle de insanları etkileyip şekillendirmektedir. Seyirci beyazperdede, canlandırılan karakterlerde ya kendi duygu, düşünce ve hayat deneyimlerinden parçalar görek ya da kendi sahip olmadığı duygu düşünce ve hayatlarla özdeşleşerek bir katarsis sağlamaktadır. Pietari Kääpä'daya göre de küresel bir toplumda politik ve kültürel meseleleri tartışmak için en etkili yollardan biri sinema olmaktadır (Şen, 2018, s. 45). Sancar'a göre Ünal Erzen, Hollywood'un dışında Avrupa Sineması, Bollywood ve Çin sinemasını da kamu diplomasisi için elzem saymaktadır. Hollywood sineması ABD'nin temsil ettiği gelişim ve modern yaşamı, Avrupa sineması sanatı, Bollywood sineması Hindistan'ın kültürünü yansıtmaktadır. Çin sinemasıysa mekân ve oyuncuların giydiği geleneksel kıyafet ve sembollerle Çin kültürünün yayılmasına destek olmaktadır (akt: Sancar, 2012, s. 213).

Sonuç itibariyle küreselleşen dünyada ulus devletler eski önemi yitirmiş olsa da ulusal sinema ve filmlerde hala milliyetçilik kayda değer bir yer tutmaktadır. Fransız sinemasının Amerikan sinemasına karşı bir duruş sergilemesinden, Hindistan'ın Bollywood'undan Nijerya'nın Nollywood'una kadar bütün sinemasal oluşumlarda milliyetçiliğin izlerine rastlamak mümkündür. (Pembecioğlu, 2015, s. 119).

Neticede bu ülke sinemaları, önemli bir kültür aktarımı sağlamakta ve devletlerin yumuşak güçleri olarak kayda değer birer kamu diplomasisi faaliyeti yürütmektedirler.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada örneklem dahilindeki anlatılarda sinemada diplomasi temsilleri nitel veri analizi yöntemi ile bulgulanmış ve bu süreçte yorumsamacı bir yaklaşım benimsenmiştir. Akabinde örneklem filmlerindeki anlamlar, eylemler ve beşerî faaliyetlere ilişkin şablonları ortaya çıkarmak için verileri düzenleme ve sadeleştirme (Berg & Lune, 2019, s.382) yoluna gidilmiştir. Bu çalışma, niteliksel araştırma paradigmasına göre yürütülmüştür. Araştırmanın kapsamını diplomasi kadını aktörlerinin iletişim faaliyetleri ve bu kanallardan biri olan sinema oluşturmaktadır. Sinema, kamu diplomasi oluşturma anlamında sıklıkla kullanılan araçlardan olduğundan, araştırmanın ana kütlesini sinema filmleri taşımaktadır. Öyle ki diplomasi, kadın diplomatlar, uluslararası ilişkiler ve dışişleri temaları, filmlerin omurgasını oluşturmaktadır. Çalışmada söz konusu filmlerin adları, tarihleri ve yönetmenleri belirtilmekte, konu itibariyle diplomasi temalı filmler bu kapsama alınmaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu makale 2022 yılında Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı tarafından kabul gören; Kültürel Diplomasinin Yumuşak Güç Olarak Sinema Filmlerinde Kullanımı Üzerine Nitel Bir Analiz isimli yüksek lisans tezinden yola çıkılarak ele alınmıştır. Bu minvalde 2000'ler sonrası hızla değişen dünya düzeninde boyutu genişleyen, kapsamı farklılaşan diplomasinin, sinema filmleri üzerinden okunmasından hareket edilmiştir. Bu nedenle çalışma kapsamında 2000-2021 yılları arasında gösterime girmiş, sinemanın diplomasi kanadını oluşturan filmler içerisinden amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen; **The Constant Gardener** (2005 - Fernando Meirelles - ABD), **The Last King of Scotland** (2006 - Kevin Macdonald - ABD), **The Diplomat/False Witness** (2009 - Peter Andrikidis -Avustralya/İngiltere), **Fair Game** (2010 - Doug Liman - ABD), **The Ambassador** (2011 - Mads Brügger - Danimarka), **Argo** (2012 - Ben Affleck - ABD), **The French Minister/Quai d'Orsay** (2013 - Bertrand Tavernier - Fransa), **The Ambassador to Bern/A Berni Követ** (2014 - Attila Szász - Macaristan), **Diplomacy** (2014 - Volker Schlöndorff - Fransa/Almanya), **Jan Masaryk/A Prominent Patient** (2016 - Julius Ševčík - Çek Cumhuriyeti/Slovakya), **Bel Canto** (2018 - Paul Weitz - ABD), **Long Shot** (2019 - Jonathan Levine - ABD), **The Coldest Game** (2019 - Lukasz Kosmicki - Poland/USA) **Mogadishu/Escape From Mogadishu** (2021- Seung-wan Ryoo - South Korea) olmak üzere 14 film analiz

edilmiştir. Örneklem dahilinde seçilen ve **doğrudan** veya dolaylı olarak diploması, diplomat, uluslararası ilişkiler gibi konuları işleyen Asya yapımı bir, ABD yapımı altı, Avrupa yapımı altı, ABD/Avrupa ortak yapımı bir film bulunmaktadır. Diplomatik faaliyetlerin sinema filmlerinde 2000 yılı sonrası nasıl verildiği, diploması temalı filmler üzerinden ele alınmaktadır. Bu kapsamda diplomatik teamülleri içeren, dış ilişkiler ve diploması konulu filmler incelenmiş ve bu filmlerde tafsilatlı bir izleme ve inceleme yürütülmüştür. Bir manada filmler de önceden kurulu olan yapı, yazarın pratiği ile nesnesini açıklamaya yönelik bir tutumda ele alınmıştır. Bu süreçte filmlerde kurgulanan diploması, diplomat ve uluslararası ilişkilerle ilgili determinasyon anlaşılmaya çalışılmış ve belirli bir meta-dil içinde sunulmasına özen gösterilmiştir. Bu çalışma, örtük bir yapı olarak düşünülen bir çalışmanın ayrıntılı açıklanışı olup, ilerleyen süreçte detay ve belirlenimler bir bütünlük arz edecek biçimde bir araya getirilmiştir. Diğer bir ifadeyle sinema filmlerinin dinamik ve öğelerinin **yapıbozumcu okumasını** içermektedir. Böyle bir tercih yapılmasındaki temel gerekçe araştırmacının boylamsal bir çalışma gerçekleştirerek; sinemanın diploması kanadını oluşturan filmlerde kadın diplomatların temsil biçimlerinin ayrıntılı bir resmini ortaya koyma isteğidir. Bu çalışmada diploması ve sinema ilişkisine dikkat çekilmekte ve sinemasal perspektifte kadın diplomatların temsilinin hangi bağlamda gerçekleştiğine görünürlük kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öyle ki bir yandan uluslararası ilişkiler disiplini içerisinde sinemanın nasıl algılandığına, hangi kaynaklardan beslendiğine ve referans noktalarına vurgu yapılırken diğer yandan kadın diplomatların bu süreçte nasıl **üretildiği** üzerinde durulmuştur.

2.3. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Örneklem filmleri araştırmacı tarafından izlenmiş ve araştırmacı tarafından “analitik notların (Saldana, 2019, s.44)” yazılmaya başlaması ile birlikte hem veri toplama hem de çözümleme süreci başlatılmıştır. Daha sonra araştırmacı elde ettiği notları kategorileştirmiş, sadeleştirip yorumlayarak temalara ulaşmıştır. **Tematik analizle elde edilen bulgulara dayanarak 12 başlık üzerinde karar kılınmıştır.** Bu temalar kültürel diplomasının sinemadaki izdüşümleri, filmlerde diplomatik dilin kullanımı, diploması filmlerinde Ortadoğu ve Afrika’ya yaklaşım ve düşman bölgeleri, diploması ve istihbarat birimlerinin işbirliği/çatışması, filmlerin zamansal periyodu, filmlerde diplomatik teamüllerin verilişi, evden uzak olan diplomat ve ailelerinin katlandığı zorluklar, diplomatik görevin dışına çıkılması, diploması güç ve iktidar ilişkisi, filmlerde diplomatların işleniş biçimi, diploması ve iletişim araçları ile diplomasıde cinsiyet ayrımı kadın/erkek olarak sıralanmıştır. Böylece veri toplama ve analiz süreci sona ermiştir. Bu başlıklardan biri olarak Diplomasıde Cinsiyet Ayrımı Kadın/Erkek teması ise bu makalenin ana fikrini oluşturmuştur.

2.4. Sınırlılıkları

Bu çalışma, araştırma süresi, konu/kapsamı ve analiz süreci bakımından aşağıdaki parametrelerle sınırlandırılmıştır. Devletler, diplomasıde yumuşak güç olarak sinemayı, aktif bir biçimde kullanmaya başlamışlardır. Bu kapsamda yapılan ön çalışmada sinemada diploması filmlerini içeren yapımlar taranmış. Konu itibarıyla diploması ve diplomat ve uluslararası ilişkiler ile ilgili filmler seçilmiştir. Bu nedenle sinemada 2000 yılı sonrası Amerika, Avrupa ve Asya menşeli diploması, diplomat ve uluslararası ilişkiler temalı temsiller sunan filmler, amaçlı nitel veri analizi yöntemi ile seçilerek çözümlenmiştir. Sinemanın diploması alanını oluşturan sinema filmleri içerisinde amaçlı örneklem yöntemi ile seçilen 14 film analiz edilerek sınıflandırılmış ve yorumlanıp özleştirilerek belirli temalara ulaşılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Sinemada Diplomatik Unsurların Yaratımı

Büyük bir temsil gücü bulunan sinemada, kültürel öğelerin nasıl verildiği ve diplomatik unsurların nasıl yaratıldığının ele alındığı örneklem filmlere yakından bakıldığında, dışışleri, uluslararası ilişkiler ve diplomasının ön plana çıktığı görülmektedir. İngiliz casusluk romanları yazarı John le Carré’nin aynı isimli kitabından senaryolaştırılmış olan *The Constant Gardener* (2005 - Fernando Meirelles - ABD) filminde, bir diplomatın yaşamına odaklanılmaktadır. Anlatının feedbacklerle ilerlediği filmde nonlineer bir kronoloji söz konusudur. Bir İngiliz diplomatı olan Justin Quayle ve eşi Af Örgütü aktivisti Tessa’nın hayat öykülerinden yola çıkılarak, Afrika kıtasında yaşananlara bir pencere açılmaktadır. Bir diplomatın açmazlarıyla, dünyanın, Afrika’da yaşananlara ne denli duyarsız kaldığının vicdani ağırlığı gözler önüne serilmektedir.

Dışişleri çalışması Justin, içe dönük, saygılı, mütevazı, iyi kalpli, fazla konuşmayan ve sakin tabiatlı bir memurdur. Afrika'ya nüfuz etmekten kaçınmakta, konfor alanının dışına çıkmadan yaşamını idame ettirmektedir. Yöresel sorunlara bulaşmak istememekte, yoksul ve yalnız olan çocuklar için bile bir şeyler yapmaya gerek duymamaktadır. Bireysel olarak yapılacak iyiliğin toplamda bir şey ifade etmediğini düşündüğünden ve pratik olarak Afrika'daki durumu değiştirmeye inandığından sorunlardan uzak kalmayı tercih etmektedir. O'na göre yardıma muhtaç milyonlarca insan söz konusudur bu sebeple onlarla kurumların ilgilenmesi gerekmektedir. Bu tutumu eşinin vefatıyla değiştirmekte, sonrasında diplomasi kimliğiyle olayın sır perdesini çözmeye ve Afrika'nın derinlerine inmeye bir motivasyon bulmaktadır.

Anlatıyla birlikte diplomat olan insanların yaşamlarına tanıklık edilmekte ve bu süreçte psikolojik, sosyolojik ve ruhsal boyuta sirayet eden entrikalar görünür kılınmaktadır. Zaten çok uluslu şirketlerin ilaç, petrol ve silah sanayi üzerinden yaptıkları katliamlar ve elde ettikleri karlar söz konusu olduğu müddetçe bir değişiklikten söz edilemeyeceği kanısıysa zamanla oluşmaktadır. Bu nedenle diplomat Justin'in uğraşları da bir yerde yeterli gelmeyecek ve Justin yuvası saydığı eşiyile buluşmak adına ölümü tercih edecektir.

Gerçek insanlardan ve olaylardan esinlenen The Last King of Scotland (2006 - Kevin Macdonald - ABD) filmindeyse İskoçya'dan Uganda'ya gelen Dr. Nicholas Garrigan'ın kendini ansızın Başkan İdi Amin'in kişisel doktoru, zaman ilerledikçe sağ kolu ve danışmanı görevlerinde bulunmasıyla şekillenmektedir. Bu süreçte Dr. Garrigan'ın büyükelçilikle münasebetlerine ve ülkenin dışişlerini ilgilendiren konularla uğraşmasına kadar birçok diplomatik olaya tanıklık edilmektedir. Bu süreçte İngiliz Büyükelçiliği yaşanan olayları yakından takip etmekte ve iktidara getirdikleri başkanın İngiltere'nin çıkarları doğrultusunda hareket etmesini garantilemeye çalışmaktadır. Film, güçlü devletlerin grant stratejileri çerçevesinde Afrika'ya yönelik uygulamalara ışık tutmakta; bu doğrultuda sıradan insanların, bürokrasinin ve diplomasinin nasıl şekillendiğine göndermede bulunmaktadır.

The Diplomat/False Witness (2009 - Peter Andrikidis -Avustralya/İngiltere) filminde dışişleri ile polis arasındaki ilişkiler ele alınmakta, fakat daha ziyade İngiliz emniyet teşkilatının bakış açısından gelişen olaylara yoğunlaşmaktadır. Uluslararası dengeler trafiğinde İngiltere'nin çıkarlarını gözetmekle görevli olan teşkilatların iç hesaplaması ve dünya konjonktüründeki mücadelesi, İngiliz Diplomat Ian Porter'ın etrafında şekillenmektedir. Diplomat Porter tarafından mühürlü olduğu anlaşılan bir konteynerde, yüklü miktarlarda eroin bulunması sonucu gözaltına alınan Porter, terörizm ve suikast şüphesiyle yakın takibe alınmaktadır. Scotland Yard'dan Müfettiş Julie Hales, Tacikistan Büyükelçiliği birinci sekreterinden diplomat Porter'ın kimliğini doğrulamakta ve diplomatik yardım damgası taşıyan bir kargonun peşine düştüğünde Rus uyuşturucu taciri Sergei Krousov'a ulaşmaktadır. Diplomatik pasaportu olan ve diplomatik haklardan yararlanan, aynı zamanda yaşam ve ölüm arasında bir ajanlık görevi üstlenmiş olan Porter'ın hayatında fazla gri nokta bulunduğu görülmektedir.

Diplomasinin yoğun bir biçimde hissedildiği ve "Başkan Bush'un ulusa sesleniş konuşmasında söylediği, bizi savaşa sürükleyen 16 kelimelik cümleyi bilen var mı?" sorusuna dikkat çekmeye çalışan Fair Game (2010 - Doug Liman - ABD) filmi, kamuoyuna söylenenlerle hakikatin örtüşmediğini görünür kılmaktadır. The politics of truth ve Fair game kitaplarından uyarlanan senaryo da Amerika'nın Irak'a girişinde ileri sürdüğü nükleer silahlar hikâyesinin, gerçekte bir ilişkisi olmadığı anlatılmaktadır. Bu noktada diplomasi ve güvenlik birimlerinin çalışmalarına yoğunlaşmakta ve politikanın bu birimlerin verilerini nasıl kullandığı ifşa edilmektedir. ABD'nin Irak'ı işgal etmesinden evvel yaşananların ele alındığı filmde CIA Görevlisi Valeri Plame skandalı çevresinde gelişen olaylara yer verilmekte, Plame'in eşi emekli Büyükelçi Joseph Wilson'ın Irak'ta nükleer silah olmadığını yazması üzerine ABD hükümetinin oynadığı komplo gözler önüne serilmektedir. Filmde sistemle ters düşüldüğünde insan hayatının nasıl alt üst olduğuna şahitlik edilmektedir. Eğitimli, bilinçli bir diplomat ve CIA görevlisinin başına gelenlere tanıklık eden seyirci, gerçeklerin nasıl alaşağı edilerek bir ülkenin işgal edildiğine geriye dönük olarak bakmaktadır. Ana karakterleri diplomat, CIA ajanı ve üst düzey hükümet görevlileri olan Fair Game filminde, taraf olmayanın bertaraf olduğu, gücü elinde bulunduranların istediklerini yaptığı ve medyanın da sadece bunları aktarmaktan başka gücünün kalmadığı bir film anlatısı vardır.

The Ambassador (2011 - Mads Brügger - Danimarka), beyaz bir Avrupalının Afrikalı bir diplomata dönüşmesinin gerçeklerden yola çıkılarak ele alındığı bir belgesel filmidir. Büyükelçi filminde herhangi bir insanın, doğru temaslar ve belirli bir parayla kendine büyükelçi unvanı satın alabileceği resmedilmektedir. Danimarkalı film yapımcısı ve gazeteci Mads Brügger, temin ettiği belgelerle Liberya'yı temsilen Orta Afrika Cumhuriyeti'ne bir diplomat olarak gitmektedir. Yazıp, yöneten ve aynı zamanda filmin başrolündeki büyükelçi rolünü üstlenen Brügger, diplomatik teamülleri öğrenmekte ve diplomatik imtiyazlarla elmas kaçakçılığına soyunmaktadır. Brügger'in büyükelçi görüntüsü altında ve bir fabrika kurma amacıyla yola çıktığı filmde gerçek amacı, elmas ticaretinden nasıl istifade edildiğini göstermek olur. Görünüşte bir kibrit fabrikası kurma planları yapılmakta ama gerçekte fabrika asla ortaya çıkmamakta, insanlara sahte bir umut duygusu verilmektedir. Liberyalı diplomat ve iş insanı Bay Cortzen olarak kılık değiştiren Danimarkalı gazeteci, diplomatik tapu komisyonculuğu ve kanlı elmaslarla bağlantılı yaşananları kameraya almıştır. Diplomatik kılıfla suiistimal edilen yolsuzluğun ve açgözlülüğün, kanlı elmas satışına evrilmesinin verdiği rahatsızlık film boyunca hissedilmektedir.

Argo (2012 - Ben Affleck - ABD) filmi, İran'ın Musaddık, Rıza Pehlevi ve Ayetullah Hümeyni dönemlerini içerisine alan tarihi bir anlatımla başlamaktadır. Yaşanmış olaylardan yola çıkılarak çekilen filmlerden biri olan Argo, İran İslam Devrimi sırasında Tahran'da meydana gelen rehine krizine dayanmaktadır. Açık bir diplomasi içeren film siyasi bir olaydan yola çıkılarak işlenmiştir.

Film, İran Devrim'i esnasında ABD Büyükelçiliğinde bulunan altı Amerikalı diplomatın Kanada Büyükelçiliği'ne sığınması ve 87 gün sonra İran'dan kaçırılmasıyla son bulmaktadır. Bir CIA çalışanı olan Tony Mendez, bu altı diplomatı ülkeye getirmek için sahte bir film senaryosu ekseninde çalışmaya başlamaktadır. Görev ismi Kevin Arkins olan ajan Mendez, kaçak diplomatların İran'dan çıkarılma operasyonunu diploması, CIA ve Hollywood'un aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Metaforik öğelerin fazlaca yer aldığı filmde diploması ve diplomatların yaşamına yakından bakılmaktadır. CIA ve Dışişlerinin birlikte hareket ettiği nüvelerinin verildiği filmin en dikkat çekici unsurunu CIA'nın sponsorluğunda çekilmesi oluşturmaktadır. Anlatılarını güçlendirme ihtiyacı taşıyan film, tarihi olaylara değinerek açılmakta, akabinde elçilikte yaşananlarla filme ciddi bir hava katılmaktadır. Amerika'nın İran'a yönelik dış politikasının yanlışları üzerinde duran, istihbarat örgütü ve dışişleri arasındaki ilişkiyi gözler önüne seren film, kültürel diplomasinin bir yansıması olan sinema filmlerinin CIA ile bağlantısının da altını çizmektedir.

The French Minister/Quai d'Orsay (2013 - Bertrand Tavernier - Fransa) filmindeyse, Fransa Dışişleri Bakanı Alexandre Taillard de Worms'un konuşma metinlerini yazma göreviyle işe alınan Arthur Vlaminc'ın yaşadıklarından yola çıkılmakta ve uluslararası ilişkiler komedi üslubuyla ele alınmaktadır. Dışişleri bakanlığında çalışan konuşma metni yazarı Arthur'un işi çok zordur, bir kelimenin bir dünya krizini başlatabileceği bu yerde, Dışişleri Bakanı Alexandre'nin yüksek standartları ve biteviye düzeltmeleriyle başa çıkmak, her an patlak veren dünya sorunlarına cevap verebilecek bir birikime ve hazırcevaplığa sahip olmak gerekmektedir. Arthur, bir taraftan sürekli konuşma noktalarının azaltıldığı, kısaltıldığı, temel ihtiyaçlara bağlı kalmakla birlikte özü muhafaza etmesi gerektiğinin söylendiği yazma denemeleri yapmakta; diğer taraftan da bakanın kelimelerini içselleştirmeye ve O'nun düşüncelerini okumaya çalışmaktadır. Filmde diplomasinin görünmeyen yüzü, kendi içindeki açmazları ve bürokrasinin iç çekişmeleri esprili bir tarzda sunulmaktadır. Kült bir çizgi roman olan Quai d'Orsay'dan esinlenen, Fransız eski Dışişleri Bakanı ve daha sonra Başbakan olan kariyer diplomatı Dominique de Villepin'in 2003 yılında yaptığı bir konuşma üzerine kaleme alınan filmde; Dışişleri Bakanlığı'nın kapılarının arkasında yaşananlar ve koridorlarındaki koşuşturmalar beyaz perdeye yansıtılmaktadır. Film, 2003 yılının Şubat ayında, Dominique de Villepin'in Colin Powell ve Donald Rumsfeld'e karşı çıkararak BM Güvenlik Konseyi'nde yaptığı, Irak'ın işgal edilmemesi ama silahsızlandırılması gerektiği konuşmasına gönderme yapan bir konuşma ile son bulmaktadır.

The Ambassador to Bern/A Berni Követ (2014 - Attila Szász - Macaristan), Kızılordu'nun bastırıldığı bağımsızlık yanlısı Macar ayaklanmasını destekleyenlerce gerçekleştirilen bir film olup, yaşanmış olaylardan kurgulanmaktadır. Anlatıda İsviçre'de yaşayan iki Macaristanlı göçmen Tibort Banos ve Abel Takacs, 16 Ağustos 1958 yılında İsviçre'deki Macaristan Halk Cumhuriyeti Büyükelçiliğini işgal etmekte ve Büyükelçi Koroknai'yi rehin almaktadır. Neticede Macar göçmenlerin dışarıda gösteri yaptığı ve İsviçre polislerinin de dahil olduğu bir dizi olay gerçekleşmektedir. Filmde Bern'deki Macaristan Büyükelçiliği'ne girilmesi ve elçiliğin rehin alınması sonrasında gelişen olaylar, dışişleri ve diploması bağlamında ele alınmaktadır. Büyükelçiliğin içinde gerçekleşen sinir harbinde, diplomatların yaşamını da içeren bir rehine krizi yaşanmakta; izleyicilerin diplomatik ilişkilere dair önemli nüanslara ulaştığı filmde, diploması mesleğinin ayrıntılarına da tanıklık edilmektedir.

Diplomacy (2014 - Volker Schlöndorff - Fransa/Almanya), Cyril Gely'in Diploması isimli oyunundan uyarlanan Alman yapımı bir film olup, savaşın kanlı cephesinden ziyade işin mutfağını, yani diplomatik cephesini gün yüzüne çıkarmaktadır. II. Dünya Savaşı döneminde yaşanan dipsomani¹den yola çıkılan filmde, merkeze, Alman komutanı Dietrich von Choltitz'in Paris'i yerle bir etmek üzere Hitler'den aldığı emri yerine getirmeden önceki son gece alınmaktadır. Alman komutan, emri yerine getirmek için birliklerini sevk ve idare etmekten; İsveç Büyükelçisi Raoul Nordling, gizli bir geçitten içeriye girmekte ve Alman komutan Choltitz'i tarihe geçecek yanlış bir kararı uygulamak üzere olduğu konusunda ikna etmektedir. Paris'in merkezinde tarihi bir otelde ve neredeyse tek mekânda geçen film, sürükleyici özelliğini diplomasinin etkin kullanıldığı diyaloglardan almaktadır. Savaşın sadece meydanlarda değil aynı zamanda masada diplomatik yolla yapıldığının altını çizen film; düalist kavramları, iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış seyircinin alışık olmadığı bir tonda karıştırmaktadır. Karşılıklı konuşma ve zihinsel tartma alegoris, diplomasinin kazanmasıyla son bulmaktadır. II. Dünya Savaşı'nı diplomatik yönüyle beyazperdeye aktaran film, işgal altındaki Paris'in özgür bir sabaha uyanmasıyla noktalanırken; aynı zamanda direkt olarak diplomasinin gücüne odaklanmaktadır. Savaşın çıplak gerçeğinin, binlerce yılda edinilen kazanımları nasıl bir emirle yok edebileceği hakikati; tüm birikimine rağmen insanlığın kendi geleceğini cehenneme çevirebileceğini göstermektedir.

"Ekim 1939'da Hitler, Sudetenland'ı işgal etti. Görünüşe göre dünya güçleri Almanya'nın genişlemeye başlamasına izin verdi, dünya savaşıyla sonuçlanabilir" diye başlamaktadır Jan Masaryk/A Prominent Patient (2016 - Julius Ševčík - Çek Cumhuriyeti/Slovakya) filmi. II. Dünya Savaşına uzanan dönemlerde Avrupa'da yaşananları Çekoslovakya'nın penceresinden kadraja alan film, 1937-1939 yıllarında Jan Masaryk'ın Birleşik Krallık Büyükelçisi olduğu dönemdeki yaşamından kesitleri içermektedir. Bir diplomatın bilgisiz vatandaştan daha ötesini görme zorunluluğundan yola çıkarak çekilen yapımda, izleyici uluslararası ilişkilerin nasıl işlediğine tanık olmaktadır. Film, 1940-1948 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı yapmış Jan Masaryk'ın ilk Çekoslovak Cumhurbaşkanı ve babası olan Tomáš Garrigue Masaryk'ın ölümüyle şekillenmektedir. Filmde Almanya ile İngiltere ve Fransa arasındaki güç ve iktidar savaşında, Çekoslovakya'nın verdiği bağımsızlık mücadelesi, diplomat Masaryk'ın

¹ Dipsomani: Dibe ulaşmadan duramamak.

biyografisiyle harmanlanırken, güçlü iradeli bir insanın akıl sağlığının bozulması ve tekrar düzelme emareleri ülkenin kaderiyle ilişkilendirilmektedir. Herkesin bir köpekbalığı tarafından korkutulduğu dünyada, bir diplomatın New Jersey kıyılarından Prag ve Londra'ya uzanan farklı kıta, devlet ve şehirlerde hem kendi hem de ülkesinin yaşamda kalma hikayesi, gerçekçi bir bakışla anlatılmaktadır. Çek Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından verilen ve yabancı uyruklular tarafından alınabilecek en yüksek ödüllerden biri olan Jan Masaryk Onursal Gümüş Madalyası, ülkesi için yaptıklarının takdir gördüğünün kanıtıdır.

Ann Patchett'in romanından uyarlanan Bel Canto (2018 - Paul Weitz - ABD) filmi, Japon iş insanı Katsumi Hosokawa'nın Güney Amerika'da bir fabrika kurmak için yer aramasıyla kayda girmektedir. Bu süreçte Başkan Yardımcısı Ruben Ochoa, Hookawa'ya jest olması için doğum günü partisi düzenlemekte ve ABD'li ünlü opera sopranosu Roxane Coss'u da partide özel bir konser vermek için davet etmektedir. Ancak film, konser sırasında partiyi bir grup teröristin basması ve partideki herkesi rehin almalarıyla farklı bir eksene kaymaktadır. İsyancılar, kadınları, çalışanları, rahipleri ve hastaları almalarına izin vermekte ve karşılığında devletin yasadışı hapishanelerinde tutulan gerilla liderinin karısı da dahil tüm politik mahkûmların serbest kalmasını talep etmektedirler. Tüm kadınlar serbest bırakılırken ünlü soprano Roxane Coss'un alıkonulduğu krizde, Comandante Benjamin liderliğindeki gerillalar evi tamamen ele geçirmektedirler. Doğum günü partisi nedeniyle evde, diplomat ve politikacılardan oluşan seçkin bir misafir kadrosu olduğundan; Fransa Büyükelçisi Thibault ve eşi, Japon iş insanı Katsumi Hosokawa ve tercümanı Gen, Rus ticaret temsilcisi Fyodorov ve soprano Roxane Coss'un da içerisinde bulunduğu rehinelere, kendilerini bir ülkenin iç sorununa karışmış halde bulmaktadırlar. Rehine krizinin dış dünyayla bağlantısını ise Kızıl Haç müzakerecisi Joachim Messner sağlamaktadır. Stockholm sendromuna benzer bir başlangıç yapan filmde insanlar birbirlerini tanıdıkça farklılıklarından sıyrılmakta ve ön yargılarından arınılmaktadırlar. Kültürel farklılıklar, müzik ve sanatın ortak dil hâline gelmesiyle insanlar arasında bir bağ kurmaktadır. Devleti, milleti, dili, dini, ırkı ve kültürü farklı olan insanların ortak bir alanda yaşamaları diplomatik bir dil de doğurmaktadır.

Long Shot (2019 - Jonathan Levine - ABD), filmi ABD tarzı mizah unsurlarıyla yazılmış komedi türünde bir yapımdır. The French Minister/Quai d'Orsay filminde olduğu gibi burada da ABD Dışişleri Bakanı'na konuşma metni yazılması gerekmektedir. Amerika Dışişleri Bakanı Charlotte Field'in uluslararası bir projeye dünya turuna çıkması ve yaşananlardan yola çıkılarak çekilen filmde, dışişleri ve diplomasiye mizah çerçevesinden yaklaşmaktadır. ABD Dışişleri Bakanı Charlotte Field'in öğrencilik yıllarında ders verdiği işsiz bir gazeteci olan Fred Flarsky'den konuşma metinlerini kaleme almasını istemesi üzerine, Amerikanvari dışişleri yapılanmasına şahitlik edilmektedir. Anketlere göre mizah anlayışı dışında her bakımdan başarılı olan Dışişleri Bakanı, kamuoyu yoklamalarındaki oyunu yükseltmek adına, bir dünya işinin yanında, konuşmalarına espriler katma uğraşı da vermek durumunda kalmaktadır. İlerleyen aşamada Amerika'nın başkan koltuğuna oturmak için mücadele eder hale gelen Dışişleri Bakanı Charlotte, kirletilen denizler ve kesilen ağaçlar için uluslararası tekelere rağmen, ekolojik bir mücadeleye girişmektedir. Bir yandan siyasi iktidarların doğa tahribatındaki etkilerine değinen diğer yandan Kasthari'da rehin alınan ABD'li bir pilotun kurtarılması gibi konuların işlendiği filmde, ABD tarzı espri unsurlarıyla yüklü bir diplomasi sunulmaktadır. Politik eleştirileri yumuşatmak adına bolca küfür ve cinsellik unsurları eklenen filmde diplomasi ve siyaset bir durum komedisine dönüşmektedir.

7 gün öncesinden başlayıp gün gün yaşanan olaylarla bağlantılı olarak işlenen The Coldest Game (2019 - Lukasz Kosmicki - Polonya/ABD) filminde, gerçek görüntülerle Soğuk Savaş dönemi olaylarından bir kolaj yapılarak geçmişe dair bilgiler tazelenmekte; gerçek haber görüntüleri filmin kurgusuna yedirilmektedir. Film, Soğuk Savaş dönemi uluslararası gelişmelere, diplomasi ve devletlerarasındaki ilişkilere gönderme yapmakta, film aracılığıyla diplomatların ve casusların yaşamlarına tanıklık edilmektedir. Filmin görünen planında Soğuk Savaş dönemi casus hikâyeleri yer almaktadır. Uluslararası bir satranç turnuvası kullanılarak yapılan casusluk filminde diplomatlar ve gizli servis elemanları bir arada çalışmaktadırlar. Kaçırılarak oyuna dâhil ettirilen Profesör Mansky, başlarda oyuna odaklansa da sonraları Rus gizli servisinden bir mikrofilm almak için diplomat ve casuslara yardım eder hale gelmektedir. Soğuk Savaş dönemi ABD - Sovyet ilişkilerinin ele alındığı yapımda, 1962 yılında ABD Başkanı Kennedy, Küba'daki Sovyet askeri aktiviteleri ve inşa edilen silolar hakkında kamuoyunu bilgilendirmekte ve savaş izlenimini güçlendirerek küresel bir nükleer savaş alarmını çaldırmaktadır. The Coldest Game filmi bu süreçte, ABD ile Sovyet Rusya arasında Polonya'da yapılacak bir satranç turnuvasına odaklanmaktadır. Stalin'in Polonya halkına hediyesi olan Varşova Kültür ve Bilim Sarayı'nda, ABD'den John Konigsberg ile Sovyet Rusya'dan Yuri Sergeyevich Gavrylov arasında oynanacak oyun; görünürde bir satranç düellosu üzerine kurulu olsa da arka planda diplomat ve gizli servislerin düellosuna tanıklık edilmektedir. Gerçek hayatta bu düello, yüzyılın maçı adıyla, 1972 yılında Sovyet Rusya'dan Boris Spassky ile ABD'den Bobby Fischer arasında İzlanda'da gerçekleşmiştir.

Yaşanmış olaylara dayanılarak çekilen diğer bir yapım olan Mogadishu/Escape From Mogadishu (2021 - Seung-wan Ryo - Güney Kore) filminde ise diplomasi ve büyükelçiliklerin yaşadıkları olaylar, sinema perdesinden izleyicilere aktarılmaktadır. 1990'lı yıllarda Somali'de iç savaşın tımandığı dönem zemin olarak kullanılmakta; bir yandan Afrika'da yaşanan olaylar seyirciye aktarılırken diğer yandan diplomatların yaşamları ve çalışma şartlarına dair farklı bir bakış açısı getirilmektedir. O yıllarda Güney Kore Devleti BM'ye kabul edilmeye çalıştığından, büyükelçilik olarak başkent Mogadişu'da aktif bir çalışma yürütülmektedir. Film, diplomatik teamüllerin neredeyse ortadan kalktığı, yaşamla ölüm arasındaki çizginin flulaştığı yer ve zamanda, diplomatların hayatlarına dair önemli ipuçları vermektedir. Hikâyenin belli başlı aktörlerinin diplomatik görevliler olmasıysa dikkat çeken

unsurlardan sayılmaktadır. Güney ve Kuzey Kore Büyükelçilikleri, dokunulmazlığı bulunan diplomatlar için bile güvenliğin kısmen sağlandığı Somali’de, baskı ve stres altında görev yapmaya çalışmakta; kendilerinin ve ailelerinin can güvenliğini sağlamak için ciddi uğraş vermektedirler. Filmdeki diplomatlar aynı zamanda, bürokrasinin çarklarıyla mücadele eden ve maruz kaldığı sınır harbini en iyi biçimde yönetip, temsilcisi olduğu ülkenin menfaatleri doğrultusunda çözümler üretmeye çalışan insanlardır. Her iki büyükelçilik personelinin -ki az personelle çok iş yapmaları gerekmektedir-, karşılıklı Kore devleti olarak birbirleriyle ve buldukları ülkenin yerel sorunlarıyla mücadele etmeleri işlenmektedir. Güney Kore sefaretinin amacıysa ülkesinin BM’ye tam üyelik hedefini gerçekleştirmek için Afrika oylarını güvence altına almaktır. Somali’deki siyasi durumun merkeze alınmayıp bir fon olarak kullanıldığı filmde, düşman olan Kuzey ve Güney Kore, kaçış yolunda kaçınılmaz olarak birlikte hareket etmektedirler. Aslında Film, kültürel diplomasi sinema ekranından Kuzey ve Güney Kore arasındaki buzları eritmeye yönelik çabayı ön plana çıkarmaktadır. Keza filmin alt okumaları, gerçek hayatta ilişkileri kuvvetlendirecek ve alternatif bir barış yolu sağlayacak bir diplomasiye hizmet ediyor görünmektedir.

Sinemanın kendine özgü dünyasının diplomasiyle bulunduğu bu filmlerde, diplomatların verilişi ve etkileşimde buldukları faaliyetler, geleneksel diplomasi uğraşlarından farklı olarak, bilgi ve düşüncelerin ulus ötesi akışını hızlandırarak dış kamuoyunun yaklaşım ve algılarını etkileyebilir (Sancar, 2012, s. 91) bir formatta kodlanmaktadır. Kamuoyunda cazibe yaratma anlamında kritik öneme sahip bir iletişim aracı olan sinema, örneklem dâhilinde incelenen filmlerde diplomasiyi kendi amacı doğrultusunda araçsallaştırmaktadır.

3.2. Diplomaside Cinsiyet Ayrımı Kadın/Erkek

İncelenen yapımlar içerisinde Long Shot (2019) filminde yer alan ABD Dışişleri Bakanı Charlotte Field’in dışında kadın diplomat bulunmamaktadır. Filmlerde kadın karakterlerse daha ziyade erkek diplomatların eşleri olarak yer almaktadırlar. Long Shot filminde yer alan ABD Dışişleri Bakanı Charlotte Field’in karakteri konuşma metin yazarının varlığıyla hareket alanı bulmakta; Charlotte, diplomasi ve siyaset kurumu erkeklerine ancak yanındaki başka bir eril güçle karşı koyabilmektedir. Filmde ilk defa ABD için bir kadın başkanın varlığına gönderme yapılmakta; kadın karakterin başkanlık koltuğuna oturması sancılı süreçlerden geçmektedir. İlk kadın başkan olacak olan Dışişleri Bakanı Charlotte’nin kamuoyunda 92 puana sahip olduğu üzerinde durulmakta; aynı vasıflara sahip bir erkeğin puanını 192 olacağı belirtilmektedir. Neticede Modern dünyada bile bir kadının, bir yere gelmek için erkeklerden daha fazla efor sarf etmesi gerekmektedir. Filmde güçlü bir kadın dışişleri bakanından ziyade erkeğin kanatları altında olmaya hevesli kadın filmlerinin klişelerine rastlanmaktadır.

The Constant Gardener (2005) filminde gördüğü yanlışları düzeltmeye çalışan ve sorumluluk almaktan çekinmeyen Af Örgütü Aktivisti Tessa, Afrika’da yaşananlara seyirci kalamamaktadır. Bu yönü sonradan eşi olacak olan diplomat Justin’e basın toplantısında yönelttiği sorularda da açığa çıkmaktadır. Tessa’nın “Birleşmiş Milletler denilen uluslararası organizasyonu kurabilmek için 60 senemizi verdik. Bunun amacı savaşları önlemektir ve şimdi arabalarımıza petrol yetmediği için küplere biniyoruz. Biri bize Beyaz Saray önünde bir resim fırsatı ve birkaç fıçı petrol için neden binlerce masum insanı öldürdüğümüzü ve diplomatik sicilimizi yaktığımızı açıklayabilir mi? gibi soruları iddialı bulunmaktadır. Tessa güçlü bir kadın profili çizmekte fakat bu güçlü kadın, sınırların dışına çıktığından bunu hayatıyla ödemektedir. Eril sinemada kadın nesne olmayı kabul etmediğinde cezalandırılmakta veya sonu ölüm olan bir finale layık görülmektedir. Sinema filmleri kendi anlatısını kurarken, kendi ahlaki ve kabul değerlerini de birlikte inşa ettiğinden The Constant Gardener filmi de bu anlamda kendi kodlarını oluşturmaktadır. Ayrıca filmde evleri kadınların, savaşları erkeklerin yaptığı, Adem’in Tanrının ilk denemesi olduğu fakat Havva’da işi başardığı ifade edilmektedir.

Fair Game (2010) filminde istihbarat çalışanı olan Valeri Plame, baskın bir karakter çizmektedir. Fakat film ilerledikçe bu dominant yapı itibarsızlaştırılmakta ve cezalandırılmaktadır. Bir devlet görevlisinin pisliklerin altında kalması hiç te yabancı olunmayan bir durumken, Fair Game’de bu görevlinin kadın olması, bunu daha bir kolay kılmaktadır. Hatta eşinden dolayı Büyükelçi Wilson da zor zamanlardan geçmektedir. Ayrıca bir kadın olarak Valeri, erkek egemen dünyada erkek esprilerine katlanmak ve zayıf görünmemek için kadınsı yönlerini dışa vurmamaktadır. Irak’ta Özel Görev Kuvveti kurulup operasyonları Valerie’nin yürütmesi istendiğindeyse amiri “sakın batrayım deme” diyerek bu güvensizlik duygusunu açık etmektedir.

The Ambassador to Bern/A Berni Követ (2014) filminde büyükelçinin eşi Edina, büyükelçiye karşı duyarsız ve duygusuz bir tavır sergilemektedir. Sipariş ettiği perdeleri, merkezden gelecek kararlar azledilebilecek eşinden daha fazla önemsemektedir. Hatta “sen diplomasın, kahramanlık yapamazsın” diyerek eşinin daha girişken bir tavır almasını istemektedir. Bu sözler büyükelçinin gizlice kopyaladığı anahtarla telsiz odasına girmesine sebep olmaktadır. Edina, kadın karakter olarak agresif bir görünüm arz etmekte, eşinin görevlerine karşı duyarsız ve onları önemsemeyen profil çizmektedir. Filmlerde kadınların kahraman arayan bir hayalperest olarak çizilmesi, yenilenen bir anlatı olarak diplomasi filmlerinde de yerini almakta; Büyükelçi Koroknai, eşine yeni perdeleri takabileceğini kahramanca eforlarından dolayı görevde kalacağını söylemektedir. Film kahraman mitine bir parantez açmakta; sıradan vatandaşın kabul görmeyip kahraman vatandaşın yaratıldığı filmler gibi, sıradan ve sade bir diplomattan ziyade kahraman bir diplomat yaratılmaktadır. İzleyiciler kendilerini kahramanlarla özdeşleştirmekte; kadın/erkek kahraman, seyreden

insanda beğeni uyandırarak “keşke o, ben olsam” duygusunu yaratmakta, negatif ve başa gelmesi istenmeyen bir olayda da “iyi ki o ben değilim” katarsisi sağlanmaktadır.

Diplomacy (2014) filminde bayan karakter olmamasına karşın, 1860'lı yıllarda oyunlarda küçük roller alan, sahne adı Bayan Howard olan Elisabeth Aryet, III. Napolyon'un da bulunduğu çokça aşığı canını yakan bir afet olarak anlatılmaktadır. Fransa'da güç ve gönül işlerinin birbirine karıştırılmadığı, fakat III. Napolyon'un gizli merdivenlerle Tuileries'i geçerek Bayan Howard'la bulunduğu öğrenilmektedir. Fransa, gizlice birilerine ulaşmayı -bir kadın veya komutan- mümkün kılmaktadır. Büyükelçi Nordling şöminenin üzerindeki aynanın çift taraflı bir ayna ve Bayan Howard'ın da cilveli bir kadın olduğunu; III. Napolyon'un ya kısıkanç ya da bir röntgenci olabileceğini söylemektedir. Komutan röntgenci deyince hemfikir olduğunu belirtmekte ve “beni size getiren fahişeye” diyerek Napolyon'un bir fahişeye gelmesinden kinaye ile şehri bir kadın olarak betimlemektedir. Erkek egemen dünyada kadın ve onunla özdeşleşen şehirde, bir anlamda filmlerde devam edegeldiği üzere röntgenlenmektedir. Paris, kadını olarak tasvir edilmekte; tarihi binaları, köprü ve katedralleriyle kıymetli fakat yumuşak başlı bir kent olarak, kadınla ilişkilendirilmektedir. Zayıflık olarak gösterilen kadın ve şehir birleştirilmektedir.

Büyükelçi şehrin Alman askeri için rüya bir atama sayıldığını, Nazi Avrupası'ndaki en yumuşak başlı ve disiplinli yer olması itibarıyla Paris'te sadece bir restoranda en iyi masayı kapma savaşı olabileceğini ifade etmektedir. Komutan Choltitz ise Parislilerin korkakça dört yıl evlerinde gizlendiklerini söylemektedir. Şehir evde saklana bir kadına benzetilmekte, erkeklikle bağlantılandırılan cesaret ve mücadeleden yoksunlukla itham edilmektedir. Komutan, Rusların Moskova'yı Napolyon'u durdurmak için yaktıkları gibi yakmamalarını bile zayıflık olarak görmekte ve “şehri bacaklarını açmış bir fahişe gibi” Almanlara teslim etmelerini küçümsemektedir.

The French Minister/Quai d'Orsay (2013) filmindeyse diplomasi, bir “kaltak” olarak nitelendirilmekte; Diplomacy (2014) filmi gibi kadınla ilişkilendirilen “diplomasi” ve “şehir” kavramları aşağılayıcı bir üslupla verilmektedir. Film, diplomasi koridorlarında erkek egemen bir atmosferde geçmektedir. Konuşma metni yazarı Arthur, iş yerinde yaşadıklarını eşi Marina'yla paylaşmakta; filmde yer alan sekreterler, megaloman patronlarını memnun etmeye çalışmaktadır. Ofisin yüksek rütbeli kadını Valerie Dumontheil işine geldiği gibi davranan biri olarak resmedilmektedir.

Jan Masaryk/A Prominent Patient (2016) filminde kadın karakter Amerikalı yazar Marcia Davenport, büyükelçinin klinik sonrası toparlanmasında rol oynamaktadır. Büyükelçinin sekreteri Blazenka da bütün retoriğin değiştiği noktada olayları Büyükelçiyle birlikte takip eden, sessiz/sakin biri olarak konumlandırılmaktadır. The Last King of Scotland (2006) da belirgin kadın karakter, Başkan Amin'in eşlerinden biridir ve eşine ihanet etmektedir. The Diplomat/False Witness (2009) filminde dokunulmazlık programına dahil edilen Pippa Porter, diplomatın yaptıklarının bedelini ödemekte ve The Constant Gardener (2005) filminde öldürülen Tessa'dan sonra ölen ikinci kadın olmaktadır. Aynı filmde rol alan Müfettiş Julie Hales ise iş merkezli yaşam süren biri olarak erkek egemen hayatı devam ettirmektedir. The Coldest Game (2019) filminde kadın karakter ihanet eden kişi olarak betimlenmekte, Mogadishu/Escape From Mogadishu (2021) filmindeyse kadın karakterler korku içinde dua etmekle iktifa etmektedirler.

Diplomat veya istihbarat çalışanı olması fark etmeksizin bir “kahraman miti” yaratılmakta ve bu payeye The Ambassador to Bern/A Berni Követ (2014) filminde Büyükelçi Koroknai, Argo'da (2012) CIA ajanı Tony Mendez ve Fair Game'de (2010) ise Büyükelçi Joseph Wilson'ın gibi karakterler layık görülmektedir. Uzun yıllar erkek egemenliği altında bulunan erkekleştirilmiş/maskülen bir kurum olan diplomasinin, erkek-egemen yapısı filmlerde de sürdürülmekte; diplomaside, feminen ve çoğulcu bir yapının oluşmadığı görülmektedir. Filmler, toplumsal cinsiyet perspektifinin dışına çıkamamakta; dişil karakterler normların içerisinde verilmekte, normların dışına çıktıklarındaysa cezalandırılmaktadırlar. Devletin kendisi, çıkarları/güvenliği gibi konular eril sayılmakta, diplomasi de bu bürokratik yapılarla erkek-egemen normlarda seyretmektedir. Sinemanın kendine özgü dünyasının diplomasıyla bulunduğu bu filmlerde, diplomatların verilışı ve etkileşimde buldukları faaliyetler, geleneksel diplomasi uğraşlarından farklı olarak, bilgi ve düşüncelerin ulus ötesi akışını hızlandırarak dış kamuoyunun yaklaşım ve algılarını etkileyebilir (Sancar, 2012, s. 91) bir formatta kodlanmaktadır. Kamuoyunda cazibe yaratma anlamında kritik öneme sahip bir iletişim aracı olan sinema, örneklem dâhilinde incelenen filmlerde diplomasiyi kendi amacı doğrultusunda araçsallaştırırken kadın unsurunu görmezden gelmektedir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Ulusal sinemalar, kültürel miras, kamu diplomasisi, günlük konuşmalar, kitle yayıncılığı ve iletişim alanındaki politikalarla, değişkenleri tekrarlanmak suretiyle devamlı kılınmaktadır. Perde metinlerinde önemsiz ve kesirli boyutta bir sahiplik yaratma ve ulusal güvenilirliğin/doğruluğun sayılarla verilmesi; bir anlamda yabancı ithallerinden ulusal, kültürel ve ekonomik olarak koruma kaygısından kaynaklanmaktadır (Miller, 2012, s. 81). Bu kaygı, bir ülkenin diğer bir ülkeyi değiştirip dönüştürmesine fırsat vermeden, ondan önce, değiştirip dönüştürme pratiği üzerine kurulmuştur. Bu noktada kamu diplomasisi aktif rol oynadığından

önleyici diplomasi tarihte hiç olmadığı kadar kıymet teşkil etmektedir. Sinemada farklı senaryolarla atılacak yanlış adımların nelere sebebiyet vereceği gösterilmekte, devletler kendi kültür, güç ve varlık alanlarını tanıtırken dolaylı olarak söylemlerini inşa etmektedirler. Bu sebeple önleyici diplomasi barışı gerçekleştirme, barışı kurma ve koruma ile insancıl tavır alma yeteneği, kadın diplomatların etkili bir konumda bulunmalarına bağlıdır. Barışçıl bir dünyanın oluşturulmasında devletlere hareket kabiliyeti sağlayan kadın diplomatların sinema penceresinden görünümü elzemdir. Küresel diplomasi uygulanırken kamusal alanda sinema, devletlerin grand stratejilerinde gözle görünür bir tesir bırakmaktadır. Neticede temsil gücü bulunan sinemada, bir uzam olarak kültürel öğelerin nasıl verildiği ve diplomatik unsurların nasıl yaratıldığına ele alındığı örneklem filmlere bakıldığında, kadın diplomatların ön plana çıkarılmasının gerekliliği göze çarpmaktadır. Ayrıca sinema filmleri üzerinden bakıldığında 2000'den 2021'e kadın diplomat ve diplomasi temsilinde fark edilir bir değişim olmadığı görülmektedir.

Bu makaleyi farklı kılan en önemli özellik, devletlerarası ilişkilere, uluslararası ilişkiler ile halkla ilişkiler disiplinlerinin bakış açılarından sıyrılarak bakması ve sinemasal perspektife odaklanarak kadın diplomatları beyaz perdeden yansıtmasıdır. Bu doğrultuda bakıldığında diplomasiyi toplumsal cinsiyet perspektifi üzerinden ele alan farklı çalışmalara da ihtiyaç olduğu gözlenmiştir. Ayrıca Amerika, Avrupa, Asya ve ortak yapımlar açısından bakıldığında kadın diplomat temsilinde gözle görünür bir farklılık bulunmamaktadır. Kadın diplomat sayısı, kadınların saygınlığı ve kritik pozisyonlara atanması gibi noktalarda belirgin bir farklılık görülmemektedir. Dolayısıyla kadın diplomatlar, bir çatışmanın merkezine konumlandırılmadıklarından bir çözümün parçası da olamamaktadırlar. Kendi metinleri, görsel şöleni ve anlamlı bir söylemi olan sinema dili, salt bir gerçeklik ve öğretici üzerine kurulu olmamakla birlikte, incelenen filmlerin çözümlemesi yapıldığında, hemen hemen hepsinde kadın diplomatların varlığının istenilen seviyede olmadığı görülmektedir. Öyle ki kadın diplomatlara yönelik sorunların temelinde, mesleğin özünde bulunan cinsiyetçi norm ve teamüller gelmektedir. Filmlerin görünüş ve algıları da diplomatlık mesleğini erkeklerin yapmaları gereken bir meslek olarak sunmaktadır. Her ne kadar günümüzde kadın diplomat sayısında bir artış olsa da filmlerde, üst düzey mevkilerin ve stratejik pozisyonların genelde erkek diplomatlar tarafından tutulduğu görülmektedir. Filmlerde insani unsurlar yoğunluk kazanmakla birlikte diplomatik ve istihbari konularda sistemin erkek egemen bir söylemle inşa edildiği fark edilmektedir. Filmlerde dış politikada stratejik hedef teşkil eden konular, ülke çıkarları, vatandaşların menfaatleri, dost/düşman algısı gibi argümanlar eril bir dille sunulmaktadır.

Öte yandan filmlerde uluslararası ilişkiler, diplomat ve diplomasi gibi konularda üslup ve esas olarak diplomasi mesajları korunmakta; fakat dokunulmazlık hakkına sahip olan diplomatlara dokunulmakta ve misyon binalarına girilmektedir. Ayrıca iyi eğitim almış, bilgili ve görgü sahibi olan bu kariyer memurlarının da görevlerinin hak ve imtiyazlarını kötüye kullanabildikleri görülmektedir. Öyle ki sinema perdesiyle devletlerin "arka bahçelerine" girilmekte, diplomasi "barışçıl söylemleri bitkin düşürülmekte" ve bir diplomatik görev icra edilirken, uluslararası mevzuata uyma zorunluluğu "rasyonalite" ve "tehditlerin inandırıcılığı" gibi bir dizi varsayımla yok sayılabilmektedir. Kamu diplomasi argümanlarından olan sinemayla hem dost hem de rakip rakip devletlerin kararları ve istekleri manipüle edilmekte; ayrıca cazibe oluşturmak suretiyle kontrollü bir etki yaratılmakta, birbirine sıkıca bağlı global eğlence pazarlarını yönlendiren ve estetik bir makine olan sinemanın, (akt: Miller, 2012, s. 95) diplomasiye sağladığı yarar ve yitim görünür kılınmaktadır. Ancak tüm bu süreçlerde kadın diplomatların esamesi okunmamaktadır. Kendini tekrarlayan negatif bir kimlik yaratma süreciyle kadın diplomatlar ya verilmemekte ya da yok sayılmaktadırlar. Kadınların kendilerine bir alan açma süreçleri de aşağılanma veya ölümlü sonuçlanmaktadır.

ABD yapımı olan Argo (2012), Avrupa yapımı olan The Ambassador to Bern/A Berni Követ (2014) ve Asya yapımı olan Mogadishu/Escape From Mogadishu (2021) filmlerinde görüldüğü üzere misyonlarda çalışan diplomatik personel sayısı yeterli olmamaktadır. Bu sebeple erkek diplomatların eşleri sekreter vb. gibi alanlarda çalıştırılmak suretiyle bu açık kapatılmak istenmektedir. Hatta bir personelin birkaç kişilik performans göstermesi gerekmektedir. Keza The Constant Gardener (2005), Argo (2012), The Ambassador to Bern/A Berni Követ (2014), Mogadishu/Escape From Mogadishu (2021) filmlerinde diplomatik personelin daha iyi bir terfi beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir. Kıyasıya rekabetin döndüğü meslekte ülke itibarıyla dezavantajlı olan bölgelere gitmek istenmemekte bu disiplinde kadın diplomatların varlığı bile negatif bir unsur olarak kodlanmaktadır.

Örneklenen filmlerde fark edildiği üzere sistemin adem-i merkezî bir yöne evrildiği günümüzde, diplomasi de kendi hantallıklarından kurtulmaktadır. Bu sebeple ele alınan filmlerde, ağır bürokrasiye sahip diplomatik bir kurum imajından çok, diplomatların insani yönü üzerinde durulmaktadır. Dahası diplomasi icracıları olan diplomatların duygu, düşünce ve sorunları da sinema perdesine yansıtılmakta ancak kadın diplomatların yokluğu ciddi bir boşluk yaratmaktadır. Bu durum dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınları hayatın dinamiklerinden dışlamaktadır.

4.2. Öneriler

Bu makalede diplomasiyi yönlendirme, buyruğu ve anlatılarının okunmasında kadın diplomatlara sinemasal bir pencereden bakılmaya çalışılmıştır. Yıllara ve derin incelemelere dayanan çalışmalara rağmen, araştırmalar göstermektedir ki, gelişen/dönüşen sinema ve diplomasi gibi disiplinler içinde kadının varlığı hala tekensiz bir yerde durmaktadır. Sinemanın kültür ve topluma

nasıl nüfuz ettiğini göz önüne alındığında, diplomatik bir sonuç alınabilmesi için devletlerin sarkaç misali çatışma/uzlaşma düalitesinden kaçınmaları ve kadın diplomatları kullanma yeteneklerini geliştirmeleri gerekmektedir. Diplomasinin cazibesini kullanma noktasında devletler, yönetim ve güç paylaşımı konusunda esneklik göstermeli, sürdürülebilir bir barış için çalışmalı veya en kötü ihtimalle bunun eksik bir telafisini mümkün kılmak adına kadın diplomatlara sahada daha fazla yer açmalıdırlar. Kadın diplomatların varlığı diplomasiyi Panglossvari² bir kahramana dönüştürme gayreti olarak anlaşılmamalı daha ziyade diplomasinin işlemesine yardım edebilecek bir enstrümanın doğru çalınması olarak değerlendirilmelidir.

Film söylem ve anlatıları, kültürel diplomasiye dair çok şey ifade ettiğinden kadın diplomatlara sinemada da daha fazla yer verilmelidir. Keza kadın diplomatların bir bakıma bilinçaltı yansıması olan sinema perdesine nasıl yansıdığına çözümlemesi; rasyonel politik dünyada, kadın diplomatlara dair öz eleştiri ve farkındalığı da arttıracak umulmaktadır.

Kaldı ki davranışsal açıdan yumuşak güç, cezbetmeyi; kaynaklar açısından ise söz konusu cazibeyi oluşturan değerler bütününi ifade ettiğinden (S. Nye, 2020, s. 26) sinemanın büyüğü ekranı, kadın diplomatların amaçları ve normları üzerinde de bir etki açığa çıkmaktadır. Çünkü multi-kültürel bir iletişim ve etkileşim aracı olan sinemanın cazibesi, ipso facto'dur (katıksız gerçektir). Bu cazibe göstermektedir ki kadın diplomatlar de jure (teorik) olarak değil de de facto (fili) olarak gerçek hayatta yer almalıdırlar.

Nihayetinde filmleri seyreden insanların demografik yapıları, eğitim/bilgi/kültür ve ekonomik durumları da önem arz etmektedir. Devlet ve eleştirilenler izleyiciyi korunmaya muhtaç olan bir ahmak olarak görürken, pazarlamacı bakış açısına göre seyirci, istismar edilmeye ihtiyaç duyan bir ahmak (Maxwell, Miller, Govil, & Wang, 2012, s. 580) olmaya devam ettiği müddetçe sinemada kadın diplomaside kadın diplomatların gücü bir yere kadar işlemektedir. Buradan bakıldığında bilinçli bir kamuoyunun, eğitilmiş bir vatandaşın varlığı, dışişleri dâhil tüm kurum ve kuruluşların doğru ve düzgün çalışmasında son derece ehemmiyetli bir yerde durmaktadır.

Etik Kurul Onayı: Çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Finansal Destek: Yazar finansal destek beyan etmemiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for the study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declare that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR / REFERENCES

- Abisel, N. (2016). *Popüler sinema ve film türleri*. Ankara: De ki Basım Yayım.
- Arı, T. (2008). *Uluslararası ilişkiler ve dış politika*. Bursa: Mkm Yayıncılık.
- Ayhan, V. (2014). Uluslararası ilişkilerin disiplin olarak ortaya çıkışı ve nitelikleri. H. Çakmak içinde, *Uluslararası ilişkiler:giriş kavramlar ve teoriler* (s. 13-75). İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Berg, B., & Lune, H. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemi*. (A. Arı, Çev.) Konya: Eğitim Bilimleri.
- Bostancı, M. N. (2011). *Siyaset ve medya, alacakaranlığın iki atlısı*. Ankara: Özgür Yayınları.
- Canbey, M. (2017). Türkiye'de kamu diplomasisi bağlamında kamu yayıncılığının rolü: "TRT ve Anadolu Ajansı". *Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi*, 76-90.
- Dedeoğlu, B. (2014). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*. İstanbul: Yeniüzyıl Yayınları.
- Demir, V. (2012). *Kamu diplomasisi ve yumuşak güç*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erzen, M. Ü. (2014). *Kamu diplomasisi*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Fattor, E. (2017). *Amerikan imparatorluğu ve eğlence cephanesi. Yumuşak güç ve küresel silahlanma*. (P. Tabak, Çev.) İstanbul: Avangard Yayınları.
- Gönenç, Ö. (2018). *Medyada algı yönetimi*. (D. Yayınları, Dü.) İstanbul.
- Hepp, A. (2015). *Medyatikleşen kültürler*. (Ç. Bozdağ, & E. P. Devrani, Çev.) Ankara: Dipnot Yayınları.
- İskit, T. (2015). *Diplomaasi, tarihi, teorisi, kurumları ve uygulamaları*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Karadağ, H. (2012). Bir dış politika tekniği olarak kamu diplomasisi: Karar verme süreci üzerine etkisi. *Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi*, 10-117.
- Kavoğlu, S. (2016). Kamu diplomasisi bağlamında Türk dış politikasında paradigma değişimi ve ulusal basına yansımaları. *Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi*.

² Pangloss: Volttaire Candide eserinde yer alan bir kahraman; dünyaya iyimser bakmakta ve her şeyin toz pembe algılandığı bir dünya çizmektedir.

- Kissinger, H. (2000). *Diplomasi*. (İ. H. Kurt, Çev.) İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Maxwell, R., Miller, T., Govil, N., & Wang, T. (2012). Seyirciyi seçmek. T. Miller, N. Govil, J. McMurria, R. Maxwell, T. Wang, & Z. Atam (Dü.) içinde, *Küresel Hollywood* (Z. Atam, S. Türkmenoğlu, & Y. C. Ekinci, Çev., s. 465-583). İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Miller, T. (2012). Bırakınız yapsınlar Hollywood'u mu yoksa devlet iştiraki mi? T. Miller, N. Govil, J. McMurria, R. Maxwell, T. Wang, & Z. Atam (Dü.) içinde, *Küresel Hollywood* (Z. Atam, S. Türkmenoğlu, & Y. C. Ekinci, Çev., s. 9-220). İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Pembecioğlu, N. (2015). *Antrakt geçmişle gelecek arasında*. İstanbul: Altın bilek Yayınları.
- S. Nye, J. J. (2020). *Yumuşak güç*. (R. İnan-Aydın, Çev.) Ankara: BB101 Yayınları.
- Saldana, J. (2019). Nitel araştırmacılar için kodlama el kitabı. A. T. Akcan, & S. N. Şad içinde, *Kod ve kodlama sürecine giriş* (N. Özer, Çev., s. 1-44). Ankara: Pegem Yayınları.
- Sancar, G. A. (2012). *Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkiler*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Şen, A. (2018). Bilimkurgu sinemasında ekolojik adalet ve ekoeleştirici. *İlef Dergisi*(5/1), 30-70.
- Tuncer, H. (1995). *Eski ve yeni diplomasi*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Tuncer, H. (2009). *Diplomasinin evrimi gizli diplomasiden küresel diplomasiye*. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Atıf Biçimi / How to Cite This Article

Bahçacı, V. (2024). A qualitative analysis on the presentation of female diplomats in movies. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi - Istanbul University Journal of Women's Studies*, 28, 29-43.